

Beter Begeleiden

Vakblad voor begeleiders in het onderwijs

Hoe werk je aan een transformatieve verbetercultuur?

Hoogbegaafde kleuters en hun behoeften

Handelingsgericht werken in het DNA van de kwaliteitscoördinator

lbbo

Landelijke Beroepsgroep
Begeleiders Onderwijs

Landelijke Beroepsgroep
Begeleiders Onderwijs

Beter Begeleiden Jaargang 15, nummer 1

Beter Begeleiden is een uitgave van de Landelijke Beroepsgroep voor Begeleiders in het Onderwijs (LBBO).

De LBBO richt zich op intern begeleiders/ kwaliteitscoördinatoren, jonge-kindspecialisten, ambulante begeleiders, gedragspecialisten, beeldbegeleiders en specialisten begaafdheid.

LBBO

Leyensweg 113 A5
3721 BC Bilthoven
Telefoon: 085-7606246
E-mail: kantoor@lbbo.nl
Website: www.lbbo.nl

Coördinatie

Saskia Overvliet

Eindredactie

Femke van den Berg, Bureau Bisontekst

Hoofdredeactie

Elleke van den Burg-Poortvliet

Redactie

Engelien Houben-Feddema, Ingrid Nuijt, Lidy Peters,
Joke Verwoerd, Mirjam de Vos

Aan dit nummer werkten mee

Marian Bakermans-Kranenburg, Linda van Drujten,
Iliass El Hadioui, Marieke Groenewold, Francis van Haandel,
Carolien van Hattem, Karen van Kooten,
Mariëlle Lankhuijzen-Hendriksen, Esther Monfils,
Mathilde Overbeek, Noëlle Pameijer, Annette Pool,
Dani van de Rijdt, Brigitte Schellens, Kim Starreveld,
Marieke Streuding-Drenthe, Anne Tappel, Agnes Willemen

Beeld

Fotografie Lavinia, Freepik, John Voermans, Tom van Limpt
fotografie en eigen beeldmateriaal van auteurs en
geïnterviewden.

Concept vormgeving

Buitengewoon Concept

Vormgeving/Druk/Sales/Verspreiding

Elma Media B.V.

Oplage

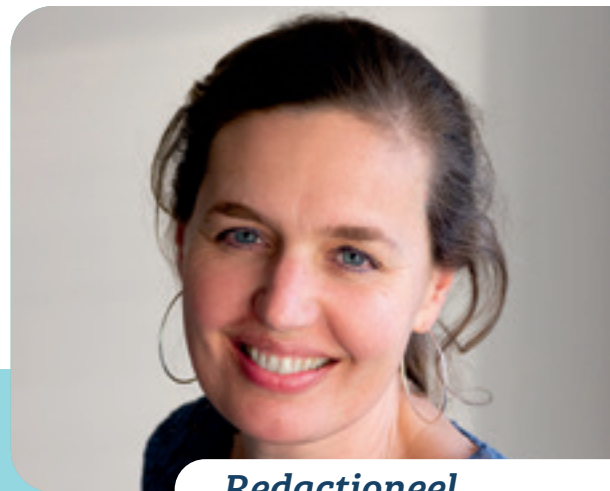
4000

Verschijning

Beter Begeleiden verschijnt vijf keer per jaar
en wordt per post verstuurd naar alle leden
van de LBBO.

Copyright 2025

Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd,
overgenomen of openbaar gemaakt, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever is niet
aansprakelijk voor enig handelen op grond van
de in dit blad gegeven adviezen en/of gedane mededelingen.

Redactioneel

Samen beter worden

Verbeteren, ontwikkelen, groeien, presteren. Soms vind ik dat maar lastige termen. Ik hou ervan om te blijven leren en altijd het beste in mezelf naar boven te halen. Maar tegelijk – en misschien herken je dat – klinkt diep vanbinnen weleens een onrustig stemmetje in mij: ‘Is goed dan nooit goed genoeg?’ en ‘Mag het ook een keertje níét lukken?’

Toch is verbeteren een kernwoord in het onderwijs – en dus ook in *Beter Begeleiden* – en dat is terecht. Ieder kind en iedere jongere verdient het beste onderwijs, en daar moeten we hard voor werken. In deze editie vind je dan ook onder andere artikelen over hoe je het onderwijs aan hoogbegaafde kleuters *beter* vormgeeft (pagina 30), over hoe je je werk als kwaliteitscoördinator met behulp van handelingsgericht werken *beter* uitvoert (pagina 18), en over hoe je leraren die worstelen met de gedragsproblemen van leerlingen *beter* begeleidt (pagina 12).

Maar is het dan nooit goed genoeg? Ik denk eigenlijk dat het onrustige stemmetje niet zoveel te maken heeft met de vraag of we wel tot het uiterste moeten gaan om leerlingen tot ontwikkeling te brengen. Dat staat buiten kijf. Het heeft eerder te maken met hoe we in ons werk staan. Soms kan ons het gevoel bekruipe dat we helemaal alleen verantwoordelijk zijn voor de resultaten van ons werk. En dat geeft spanning.

Onderwijssocioloog Iliass El Hadioui heeft het in het interview op pagina 6 over het belang van een goede verbetercultuur binnen scholen. Hij zegt daar een aantal interessante dingen over, die kunnen helpen om spanning en onrust weg te nemen. Hij pleit voor een zogeheten ‘transformatieve verbetercultuur’ waarin professionals sámen de verantwoordelijkheid voor onderwijsverbetering dragen en sámen problemen oplossen. Dat is niet alleen goed voor de leerlingen, maar ook voor teams zelf, zegt El Hadioui. In zulke teams ontstaan veerkracht en zingeving.

Verbinden, daar draait het dus om. Zullen we ook dat een kernwoord in het onderwijs maken? Als we sámen verbeteren in een cultuur waarin fouten maken mag, halen we de druk van de ketel. Ik wens het ons allemaal toe!

Elleke van den Burg
hoofdredeacteur@lbbo.nl

Inhoud

06

Werken aan een cultuur van hoge verwachtingen

Onderwijssocioloog Iliass El Hadioui over de kracht van het collectief.

11 *Recensie 'Veerkracht bij verlies'*

Dit boek beschrijft onder meer hoe je kinderen (van tien tot veertien jaar) helpt die intense (verlies)ervaringen doormaken.

12 *VIPP-School*

Hoe begeleid je leraren in het omgaan met leerlingen met gedragsproblemen?

17 *Eerste Hulp Bij Begeleiden*

'Wat doe ik bij een vermoeden van huiselijk geweld bij een kind? Wat als ik twijfel over het starten van de meldcode?'

18 *HGW en de kc'er*

Handelingsgericht werken geeft houvast bij het krachtiger uitvoeren van de werkzaamheden van de kwaliteitscoördinator.

23 *Mariëlle*

'Zijn leraren en schoolleiders overal wel voldoende meegenomen bij de veranderende rol van de ib'er naar kc'er?'

24 *Duurzaamheidsmeter*

Onderwijsinnovaties verzanden nogal eens. Hoe kan het anders?

Recensie: 'Red het onderwijs'

29

Het RED-Team Onderwijs presenteert fundamentele maatregelen om het lesgeven weer het speerpunt te maken van het onderwijsbeleid.

30

Hoogbegaafdheid en kleuters

Welke kenmerken hebben hoogbegaafde jonge kinderen? En hoe speel je in op hun behoeften?

Bijzondere kinderen

34

In deze rubriek belichten we een bijzondere of zeldzame aandoening, stoornis of eigenschap bij kinderen. Deze keer: hoogsensitiviteit.

Executieve functies

36

Hoe kunnen begeleiders en leraren in de klas de executieve functies van leerlingen stimuleren?

Topboek

41

De must-reads van Carolien van Hattem en Marieke Streuding-Drenthe.

Tot slot

43

Agenda, ledenacties en (ander) LBBO-nieuws.